

Statskassen til Lættelse af det Tryk, som nu hvilede paa Omsætningsforholdene, maatte Hjælpen efter min Formening ikke ydes saaledes, som det her nu er foreslaaet alene gjennem Sparekasser og til en forholdsvis begrænset Gruppe af dem, Trykket hviler eller vil kunne komme til at hvile paa; men Hjælpen maatte nødvendig stilles til Naadighed saaledes, at den kunde ydes ligeligt der, hvor et Tryk var tilstede foranlediget ved de Forhold, som have bevirket, at Forslaget overhovedet er kommet frem. Jeg har gjentagne Gange udtalt, at efter mit Skjøn var Trykket ikke af den Bestaafenhed og heller ikke af det Omfang, at der var nogen Nødvendighed for at træde hjælpende til i Lighed med, hvad der skete under Krisen i 1857, men dersom begge Rigsdagens Afdelingers Skjøn i saa Henseende var imod mig, vilde jeg kunne høre mig derfor, vel at mærke saaledes at forstaa, at Hjælpen ikke blot ydedes i den enkelte Retning, men at der gaves en Mulighed for, at den kunde tilflyde ogsaa Andre i andre Kredse, hvor Trykket i samme Forhold er tilstede som i de Kredse, vi her nærmest have for Øie. En anden Forordning, som jeg ansaa for uafviselig, naar en Statshjælp skulde ydes til Lættelse i Omsætningsforholdene, var den, at Finanzministeren maatte sættes i Stand til at etablere en særlig Raanebeskyttelse og udrede de Pengeløb, som dette maatte medføre. Det sidste Vilkaar er jo fyldstgjort i det foreliggende Lovforslag. For mig skaar det saaledes, at der i Virkeligheden ikke er nogen Lighed mellem den Krise, der foranledigede, at man ved Lovene af 12te og 18de December 1857 stillede Statsmidler til Naadighed til Lættelse i Omsætningsforholdene, og det Tryk, som nu hviler ikke alene paa Omsætningsforholdene, men tillige paa mangfoldige Erhvervs-grene her i Landet. Det Tryk, hvorunder vi nu leve, forekommer mig at hidrøre i alt Fald i det Væsentlige fra, at flere af Landets Hovederhverv have givet et mindre Udbytte end tidligere, at altsaa Erhvervet, selv det Fortjente, er formindsket, og i samme Forhold selvsjælgelig Forbrugsvænen, hvorved jo Trykket fra de enkelte Erhvervs-grene forplanter sig videre paa de andre Producenter, der kom til at mangle Afsetning, og tillige hidrører Trykket efter min Opfattelse fra, at de forudgaaende gunstige Aar med den lette Afgang til at skaffe Kapital tilveie have foranlediget, at der den Gang var paabegyndt en Mængde store Foretagender, Foretagender, der krævede meget Kapitalstud gennem flere Aar, Foretagender, som vistnok vare driftige til enhver Tid, og senere undertiden have vist sig at være halsbrækkende, men ved hvilke det var nødvendigt, efter at man havde sagt A. ogsaa at sige B., saa at der altsaa til disse Foretagender maatte anvendes betydelige Kapitaler, efter at Vanskelighederne ved at tilveiebringe Pengemidler vare indtraadte. Jeg nævner udtrykkelig denne Aarsag til de to sidste Aars vanskelige Omsætningsforhold sidst, fordi den efter min Anskuelse

i alt Væsentligt har ophørt at virke. Jeg tror at de fleste af det Slags Foretagender, for faa vidt de overhovedet ere i Live endnu, have ophørt at drage de store Kapitaler fra Omsætningen. En anden Omstændighed, som vistnok vil hidrage til, at Trykket ikke vil forøges men snarere formindskes, turde vel være den, som det ærede Medlem for 9de Kreds (Brasch) angav, at Befolkningen i det Hele har indset Nødvendigheden af at formindskede sit Forbrug i Forhold til det samme formindskede Erhverv, at man altsaa bedre er kommen til at indrette sig paa at sætte Læring efter Næring, og end mere til i Løbet af de to sidste Aar at afholde sig fra at paabegynde det Slags Foretagender, hvis Resultat man ikke med nogen Sikkerhed kunde overse. Man er kommen ind paa noget ædrueligere Pengedispositioner i det Hele. Jeg tror, at disse to Omstændigheder væsentlig ville virke til, at Trykket ikke i Fremtiden vil søles i samme Grad, som det unægtelig har været følt i det sidste Aar. Der er allerede af det ærede 1ste Medlem for 1ste Kreds (Krieger) gjort opmærksom paa, i hvilken rigeligere Grad Pengemidlerne ere til Stede i Bankerne — rigtignok nævnedes det ærede Medlem kun Landets Hovedbank, men det turde vel antages at være Tilfældet ogsaa i de andre — end som i den foregaaende Tid. Det Samme har ogsaa faaet sit Udtryk i den sunne Rente, i Diskontoen. Der er jo i Virkeligheden nu rigelig Penge at faae, hvor der kan tilbydes tilstrækkelig Sikkerhed og til en ikke dyr Rente, vel at mærke, naar man ikke kræver Kapitalerne til Disposition paa længere Tid. Efter mit Skjøn er altsaa, naar ikke usorudsete Omstændigheder indtræde, det Værste overstaet, saa at det efter min Mening ikke vil være nødvendigt nu at træde umiddelbart hjælpende til med Midler af Statskassen. Men, som sagt, jeg tror, at det Hele er og maa nødvendigvis være en Skjønssag, og jeg tror rigtignok ikke, at man under nogen Omstændighed vil komme tidsnok med den Hjælp, som skulde ydes, naar saa grundige og vidtløftige Undersøgelser skulle gaa forud som dem, der bleve antydede af det ærede 2det kongevalgte Medlem (Ufving).

Det ærede Medlem for 9de Kreds (Brasch) udtalte — og der turde vel være ikke Faa, som dele denne Mening —, at selv om det ikke var nødvendigt at yde en saadan Hjælp til Omsætningsforholdene af Statskassens Midler, kunde det dog i hvert Tilfælde ikke gjøre Skade. Deri tror jeg ikke, det ærede Medlem har Ret. Jeg tror, at en Hjælp, som ydes for let, for villigt, altsaa efter min Opfattelse i Utide, paa ingen Maade kan betegnes som usfadelig, og jeg tror, at det navnlig overfor dem, man nærmest vilde have for Øie ved Tilbelingen af Hjælp, overfor Sparekasserne, kunde være særlig betænkeligt at yde en saadan Hjælp, naar der ikke var en absolut Nødvendighed til Stede derfor. Allfor let at yde en